

ПРИНЦИПИ СИСТЕМИ КРИМІНАЛЬНОЇ ЮСТИЦІЇ ЩОДО НЕПОВНОЛІТНІХ В УКРАЇНІ

Ці принципи були розроблені та схвалені робочою групою з впровадження системи кримінальної юстиції щодо неповнолітніх в Україні, і є підґрунтям для подальшого розвитку підходів до роботи з неповнолітніми правопорушниками та розробки відповідних програм. Вони охоплюють основні цілі, зазначені у Концепції розвитку кримінальної юстиції щодо неповнолітніх в Україні, й враховують міжнародні стандарти та рекомендації, що стосуються систем юстиції щодо неповнолітніх.

Ефективна система кримінальної юстиції щодо неповнолітніх є:

АВТОНОМНОЮ В СИСТЕМІ ЗАГАЛЬНОГО ПРАВОСУДДЯ

Кримінальна юстиція щодо неповнолітніх має бути організаційно відокремлена від системи кримінального правосуддя для дорослих та здійснюватися у відмінних від нього формах. Така система має визнавати, що діти не є дорослими, вони значною мірою залежать від дорослих і суспільства, мають нижчий рівень емоційної, розумової та інтелектуальної зрілості, й тому вимагають особливого ставлення, відповідного до їхнього віку та рівня розвитку.

ЗАСНОВАНОЮ НА ПРАВАХ ДИТИНИ

Система кримінальної юстиції щодо неповнолітніх має визнавати основоположні права та свободи дитини, в тому числі право на: гуманне ставлення та свободу від насильства при дачі показань, правову та іншу відповідну допомогу, інформування про зміст обвинувачення проти неї, презумпцію невинуватості, невідкладне прийняття рішення з приводу своєї справи компетентним, незалежним та неупередженим органом, конфіденційність розгляду справи.

ЗОСЕРЕДЖЕНОЮ НА ПРОФІЛАКТИЦІ ПРАВОПОРУШЕНЬ

Метою системи кримінальної юстиції щодо неповнолітніх є профілактика вчинення злочинів серед дітей, всі дії стосовно дітей повинні здійснюватися саме з цією метою. Система кримінальної юстиції щодо неповнолітніх реагує на злочини та проступки неповнолітніх на всіх стадіях провадження у справі шляхом раннього, своєчасного та пропорційного вчиненому правопорушенню та відповідного до обставин, в яких перебуває неповнолітній, втручання.

АКЦЕНТОВАНОЮ НА АЛЬТЕРНАТИВАХ ПОКАРАННЮ ТА ВІДНОВНИХ ЗАХОДАХ,

до яких залучаються діти, суспільство та сім'я. На відміну від покарання система кримінальної юстиції щодо неповнолітніх заохочує застосування альтернативних і відновних заходів реагування на правопорушення неповнолітніх, які мають на меті заохочення до визнання неповнолітнім правопорушником відповідальності за вчинені дії та виправлення заподіяної шкоди, віддає перевагу формам юридичної відповідальності, які сприяють примиренню та відновленню порушених стосунків. В'язничі санкції щодо неповнолітніх є засобом, який використовується тільки у разі неможливості досягнення мети юридичної відповідальності іншими засобами.

ЗОРІЄНТОВАНОЮ НА ЗАХИСТ СУСПІЛЬСТВА

Система кримінального правосуддя щодо неповнолітніх сприяє довготривалому захисту суспільства шляхом профілактики правопорушуваності серед неповнолітніх. Головним завданням у ситуації, коли дитина перебуває в конфлікті з законом, є попередження вчинення нею повторних злочинів.

ЗОСЕРЕДЖЕНОЮ НА ЗАЛУЧЕННІ ГРОМАДИ ТА СІМ'Ї

Батьки повинні бути проінформовані стосовно процесуальних дій стосовно їхніх дітей та мають залучатися для надання всебічної підтримки дитині, яка потрапила в ситуацію конфлікту з законом. Система кримінальної юстиції щодо неповнолітніх базується на взаємодії сім'ї, освітніх закладів, державних і муніципальних органів та установ, громадських організацій. Пріоритетним завданням системи є збереження або відновлення зв'язку дитини з сім'єю та громадою.

ПРОФІЛАКТИКА	ПОЗАСУДОВІ ЗАХОДИ	СУДОВИЙ ПРОЦЕС	РІШЕННЯ СУДУ / ПРИЗНАЧЕННЯ ПОКАРАННЯ	РЕСОЦІАЛІЗАЦІЯ ТА РЕІНТЕГРАЦІЯ
Запобігання протиправній та антисоціаліній поведінці є ключовим аспектом і метою системи правосуддя для дітей та індивідуальних програмних втручань • Раннє втручання Проблеми мають бути визначені та розв'язані з метою профілактики вчинення повторних злочинів і зміцнення зв'язку між протиправною поведінкою та наслідками • Пропорційні та відповідні втручання. Заходи реагування мають відповідати рівню зрілості підлітка та ступеню його протиправної поведінки • Конфіденційність Деталі кожної справи повинні бути доступними тільки у виняткових випадках з метою захисту дітей.	Позасудові заходи є часто найбільш адекватним та ефективним способом боротьби з правопорушувачістю неповнолітніх • Ресоціалізація та профілактика Метою цих заходів є корекція протиправної поведінки та профілактика повторних правопорушень. • Відповідальність Мають застосовуватися, коли вони є достатніми для заохочення дитини визнати свою відповідальність за протиправні дії. • Обов'язок Такі заходи заохочують дитину до визнання та відновлення заподіяної шкоди дитині або громаді. • Засновані на відновних підходах Можуть використовуватися з метою заохочення почуття гідності, соціальної гармонії, усунення конфлікту, компенсації шкоди.	Судовий процес має забезпечувати дотримання фундаментальних прав і свобод неповнолітніх: • право на гуманне ставлення; • право на правову та іншу необхідну допомогу; • право на інформування щодо змісту звинувачення; • право на захист; • право на розгляд справи компетентним, незалежним та неупередженими судовим органом; • оперативний та конфіденційний судовий процес; • презумпцію невинуватості.	Покарання повинно бути спрямованим на ресоціалізацію та профілактику майбутньої правопорушувачості Покарання повинно бути: • Найменш обмежувальним Має застосовуватися найменш каральна опція, але та, що заохочуватиме дитину до визнання відповідальності за вчинене правопорушення. • Адекватним та пропорційним Покарання не повинно бути більшим ніж покарання для дорослого за аналогічний злочин • Заохочувати визнання відповідальності дитини за заподіяну шкоду та обов'язку щодо її відшкодування. • Індивідуальний підхід Повинні враховуватися індивідуальні характеристики та соціальна ситуація як основа майбутніх програмних втручань.	Підтримка та нагляд громади стосовно неповнолітніх повинні забезпечуватися з метою їхньої ресоціалізації та профілактики правопорушувачості • Індивідуалізовані Види підтримки з боку громади мають бути засновані на ризиках та індивідуальних потребах правопорушників. • Повинні сприяти зусиллям неповнолітнього в здобутті освіти та працевлаштуванні • Залучення сім'ї та громади до відновлення та підтримки порушених соціальних зв'язків, стосунків.